

Olweus mokinių apklausa (elektroninė)

Gairės apklausos administratoriui (suaugusiajam, organizuojančiam tyrimo atlikimą ir prižiūrinčiam jo eigą)

Apklausos administratorius turi užtikrinti, kad mokiniai galėtų netrukdomai atlikti apklausą. Mokiniai turi būti ramūs, susitelkę bei motyvuoti. Mokiniais turi būti sudaromos tokios apklausos vykdymo sąlygos, kad niekas nematytų, kokius atsakymo variantus kiekvienas mokinys pasirinko. Apklausos administratorius turi perskaityti instrukciją (žr. toliau), ir tik po to mokiniams išdalinti slaptažodžius. Atliekant apklausą žemesnėse klasėse bei klasėse, kuriose yra mokinių, turinčių skaitymo sunkumų, apklausos administratorius kiekvieną klausimą turi perskaityti garsiai, o apklausą vykdo visa klasė drauge. Apklausos vykdymo metu klasėje nuolatos turi būti mažiausiai vienas apklausos administratorius.

Klasėje, kurioje bus atliekama apklausa, turi būti mažiausiai po kompiuterį kiekvienam mokiniui. Jeigu klasėje nėra tiek kompiuterių, kiek klasėje apklausos vykdymo dieną yra mokinių, apklausa turi būti vykdoma keliais etapais (klasę dalinant dalimis taip, kad kiekvienas mokinys turėtų po atskirą kompiuterį). Jeigu klasėje yra mokinių su asmeniniais kompiuteriais, tai apklausos administratorius tokius mokinius turi pasodinti taip, kad mokiniai nematytų vieni kitų kompiuterių ekranų. Apklausos administratorius drauge su mokyklos IT specialistais turi patikrinti ir užtikrinti, kad apklausos vykdymui užtektų kompiuterinės sistemos resursų, nes vienu metu prie interneto jungsis didelis mokinių skaičius. Kiekvienas kompiuteris turi būti paruoštas: kiekvieno kompiuterio ekrane turi būti atidarytas interneto naršyklės langas, o jame užkrautas mokinių apklausos vykdymui reikalingas langas answer.olwin.no. Mokiniais turi būti pranešta, kad ir apklausos vykdymo metu, ir ją užbaigus negalima atidarinti jokių kitų kompiuterinių programų bei internetinių puslapių, nes tai gali perkrauti sistemą. Apklausos vykdymo metu mokinių mokymosi ir asmeniniai daiktai turi būti sudėti į kuprines. Patikrinkite, kad kiekvienas kompiuteris (klaviatūra, pelytė) veiktų be trukdžių.

Apklausiai atlikti mokiniams prireiks apie 30 min. (3, 4 klasių mokiniams) ir apie 15 min. (8 - 10 klasių mokiniams). Jeigu apklausa vykdoma administratoriui klausimus skaitant bendrai, o mokiniams klausimus atsakinėjant vienodu tempu (kai apklausa atliekama žemesnėse klasėse bei klasėse, kuriose yra skaitymo sunkumų turinčių mokinių), apklausai reiktų skirti iki 45 min. Paprastai apklausai skiriama viena pamoka (45 min.)

Prastesnius skaitymo įgūdžius turintys mokiniai

Mokiniams besimokantiems 3, 4 klasėse, kaip ir mokiniams, kurie turi skaitymo sunkumų bei mokiniams, kurių gimtoji kalba yra ne lietuvių, dažnai patogiausia atlikti apklausą taip, kad apklausos administratorius kiekvieną klausimą bei galimus pasirinkimo variantus skaito garsiai, o mokiniai savarankiškai pasirenka kiekvienam asmeniškai labiausiai tinkantį variantą. Ši situacija reikalauja, kad visi mokiniai apklausą vykdytų vienodu tempu, o prie kito apklausos klausimo pereitų tik administratoriui leidus.

Prieš pradėdant apklausą

Mokiniais susirinkus į kompiuterių klasę bei prisėdus prie kompiuterio jie neturėtų nieko daryti, kol jiems nebus išdalinti slaptažodžiai. Jeigu bent vienas mokinys nesilaiko šių reikalavimų, tai prieš duodant slaptažodį jam turi būti priminta ši bendra taisyklė. Jeigu mokinys po administratoriaus įspėjimo toliau nesilaiko tvarkos, jo turi būti paprašyta palikti kompiuterių klasę, o apklausą atlikti kitą kartą.

Olweus tyrimo instrukcija (perskaityti garsiai prieš pradėdant tyrimą)

(tyrimo administratorius su šia instrukcija turi būti susipažinęs iš anksto)

Šios pamokos metu jūs turėsite atsakyti į klausimus apie patyčias. Dabar trumpai paaiškinsiu, kaip bus atliekamas tyrimas.

Kiekvienam jūsų bus duotas slaptažodis (slaptažodį sudaro 6 ženklai: dvi mažosios raidės, du skaičiai ir vėl dvi mažosios raidės). Slaptažodį turėsite įvesti į langelį kompiuterio ekrane ir tuomet paspausti mygtuką „PRISIJUNGTI“.

Prisijungus bus matomas mokyklos pavadinimas, jūsų klasės pavadinimas ir užrašas „BERNIUKAS“ arba „MERGAITĖ“. Jei visi užrašai teisingi, spauskite „TAIP“.

Tuomet atsivers tekstas, kurį turite atidžiai perskaityti, prieš spausdami mygtuką „KITAS“. (Ir vėliau šiame tyrime bus puslapių, kuriuose rasite tiksliai tekstą; šiuos tekstus turėsite atidžiai perskaityti.)

Perskaitę klausimą, pasirinkite labiausiai jums tinkantį atsakymo variantą (pažymėdami tašku kairėje atsakymo pusėje esantį apskritimą) ir spauskite mygtuką „KITAS“. Prašome atsakyti į visus klausimus.

*Kiekvienas, atliekantis tyrimą, turi atsakyti į **visus** jo klausimus. Net jei atsakėte, kad jūs nepatiriate patyčių ir nesityčiojate, jums vis tiek bus pateikiami klausimai apie tai. Taip padaryta siekiant išsaugoti tyrimą atliekančių vaikų anonimiškumą: mes nenorime, kad būtų akivaizdu, jog vieni atsako tik į dalį klausimų ir tyrimą atlieka greitai, o kiti, tuo tarpu, atsakinėdami į visus klausimus, užtrunka gerokai ilgiau.*

Kaskart atsakant į klausimą, priekyje esantis mygtukas („IŠVALYTI PASIRINKIMĄ“) leidžia ištrinti atsakymą ir parašyti jį iš naujo; taip pat jūs galite pasirinkti neatsakyti į klausimą. Mes tikimės, kad jūs norėsite atsakyti į kuo daugiau klausimų

Jeigu jūs atsakinėjate labai greitai, turite žinoti, kad mygtukas „KITAS“ kurį laiką neveikia ir iš karto nepersijungia, todėl turėsite pakankamai laiko atidžiai perskaityti klausimus.

Prie kai kurių klausimų yra vieta, kur galite įrašyti savo tekstą. Prašome ją pasinaudoti papildant ar paaiškinant savo atsakymą. Atminkite, kad niekas nežinos, kas būtent įrašė šį tekstą, todėl, jei turite pasakyti kažką svarbaus apie patyčias, smurtą ir pan. – pasakykite tai tiesiogiai suaugusiems mokykloje, kuriais pasitikite. Jie žinos, ką toliau daryti.

Šis tyrimas yra anoniminis. Tai reiškia, kad nei mokyklos darbuotojai, nei kiti žmonės nežinos, kokie konkrečiai buvo jūsų atsakymai. Svarbu, kad atsakinėtumėte atvirai; nuoširdūs ir atviri atsakymai duos daugiausiai naudos mokyklai ir mums visiems.

Kai kurie jūsų tyrimą baigs anksčiau. Kai baigsite, likite savo vietoje ir neikite iš klasės, kol nepasakysime. (Galite konkrečiai nurodyti, kuo vaikai galėtų užsiimti, pvz., daryti namų darbus. Nerekomenduojame naršyti internete, kol kiti vaikai dar pildo klausimą.)

Ar viską supratote? Ar turite dar klausimų?

Administratorius turi atsakyti tik į bendro pobūdžio klausimus ir nesivelti į diskusijas apie konkrečius įvykius ar konkrečius asmenis. Tap pat prašome paraginti mokinius neskirti daug laiko paaiškinamajam tekstui.

Dėmesio:
**Ši instrukcija turi būti perskaityta prieš išdalinant
slaptažodžius**

Administratorius privalo atnešti mokinių slaptažodžius (iškirpti juos iš slaptažodžių lapo). Tik tada, kai visos instrukcijos yra perskaitytos ir atsakyta į visus klausimus, galima išdalinti slaptažodžius. Įsitikinkite, kad mokiniai teisingai įvedė slaptažodį, pasirinko lytį, klasę. Skirtingų klasių mokiniai gali atlikti apklausą vienoje patalpoje. Slaptažodis parenka mokinio mokyklą, klasę ir lytį.

Kai mokiniai atlieka apklausą:

Jūs, kaip administratorius ar kitas suaugęs, kuris yra klasėje, negalite vaikščioti po klasę apklausos metu. Atsisėskite taip, kad matytumėte mokinio veidą, bet ne monitoriaus ekraną. Jei mokiniui reikia pagalbos, jūs galite padėti, netrukdydami kitiems mokiniams. Jei mokiniui iškilo rimtų techninių/praktinių problemų, paprašykite mokinio palaukti ir padėkite jam, kai kiti mokiniais baigs ir išeis iš klasės. Svarbu, kad kiekvienas galėtų dirbti savarankiškai ir netrukdomas. Mokiniai, kurie kalbasi, komentuoja ar kitaip trukdo, turi išeiti iš klasės ir apklausą atlikti atskirai vėliau.

Kiekvienas slaptažodis prisijungiant prie apklausos gali būti panaudojamas tiek kartų, kiek mokiniui prireiks atsakyti į visus klausimus. Jeigu mokinys turi sustoti atliekant apklausą arba ji netyčia nutraukiama, jis gali pasinaudoti tuo pačiu slaptažodžiu prisijungiant prie savo jau pradėtos atsakinėti anketos dar kartą vėliau. Todėl mokiniai turėtų išsaugoti savo slaptažodžio lapelį iki tol, kol atsakys į visus apklausos klausimus ir ekrane išvys užrašą, sakantį „Dėkojame, kad dalyvavote“. Mokiniais, kuriems prireikia apklausą pabaigti vėliau, turi būti sudarytos tokios pačios sąlygos atlikti apklausą klasėje arba kabinete, dalyvaujant administratoriui ir netrukdam kitiems mokiniams. Leisti mokiniams baigti apklausą namuose nerekomenduojama. Mokiniais pabaigus apklausą nebūtina surinkti slaptažodžių, kadangi jie daugiau nebeveiks.

Kai mokiniai pabaigia apklausą

Mokiniai, pabaigę apklausą, turi likti sėdėti savo vietose, kol apklausą baigia visi mokiniai ir administratorius leidžia jiems išeiti iš klasės. Mokiniais, kurie apklausą pabaigia anksčiau, gali skaityti arba daryti namų darbus – tačiau taip, kad netrukdytų dar atliekantiems apklausą. Tol, kol yra atliekančių apklausą, mokiniams nereikėtų leisti kalbėtis tarpusavyje.

Prieš palikdamas klasę jūs, kaip administratorius, turėtumėte įsitikinti, kad visi mokiniai pabaigė apklausą, visi apklausos langai yra arba uždaryti, arba atidarytas naujo mokinio registracijai skirtas puslapis (tai negalioja, jeigu mokiniai naudoja asmeninius kompiuterius).

Naujos Olweus duomenų bazės skirtumai lyginant su senąja (tiems, kurie ja esate naudojęsi):

Slaptažodžiai dabar gali būti panaudoti prisiregistruojant daugiau nei vieną kartą, jeigu mokinys turi nutraukti apklausą dėl tam tikrų priežasčių arba yra atjungiamas. Taip pat mokiniai gali naudotis ne tik mygtukais „Ankstesnis“ ir „Kitas“, bet ir naršyklėje esančiais mygtukais, skirtais pereiti į ankstesnį arba vėlesnį puslapį. Jei mokinys jau pasirinko atsakymą, dabar yra įmanoma ne tik pakeisti atsakymo variantą, bet ir šį atsakymą pašalinti bei palikti klausimą neatsakytą.

Patarimai

Jeigu Jūs arba Jūsų kolega, prieš pradėdam mokinių apklausą, norėtų patys pereiti per apklausos klausimus, galite pasitarti su mokyklos Olweus koordinatoriumi arba instruktoriumi ir sukurti testinę klasę, kuri leis išbandyti apklausą suaugusiems mokykloje. Ši klasė turėtų būti priskirta tokiam klasės lygmeniui, kuris neegzistuoja mokykloje arba kuris neatlieka apklausos, siekiant, kad

duomenys, gauti panaudojant šiuos slaptažodžius, nebūtų panaudoti kaip dalis tikrųjų mokinių duomenų.

Jeigu klasėje turite projektorius ir norėtumėte skaitydami klausimus juos taip pat rodyti vizualiai, Jums reikės testinės klasės mokinio slaptažodžio, kurio gavimas aprašytas ankstesnėje pastraipoje. Prašome atminti, kad šiam tikslui reikės panaudoti naują slaptažodį nei tą, kuriuo naudojotės peržvelgdami apklausos klausimus pirmą kartą. Jeigu tuomet peržiūrėjote visus klausimus ir pabaigėte apklausą, slaptažodžio galiojimas bus pasibaigęs.

Sėkmės vykdant apklausą!